

ژياننامه‌ی ئيمامي

شافعي

ره‌حه‌تي خواي لي بيت

ئاماده‌کردني

ماموستا خليل احمد

له بلاوكراره‌كاني سايتي به‌هه‌شت

www.ba8.org

هه‌موو سايتيک ده‌تواني و نازاده ئه‌م بابته‌هه بلاوبکاته‌وه به‌بي ده‌ستکاري کردني

1428 - 2007

ژیاننامه‌ی ئیمامی شافعی په‌حمه‌تی خوی لی بیت

سوپاس وستایش بؤخوا، درودوسلاو بؤسه‌رگیانی پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) وه‌بؤسه‌ر گیانی که‌س وکارو هاوه‌لانی وشوین که‌وتوانی. به‌پاستی ناودارانی ئیسلام پۆلکی گرنگ و به‌رچاویان هه‌بووه له‌خزمه‌تکردن وهۆش‌یارکردنه‌وه وچاک‌سازی له‌ناو کۆمه‌لانی خه‌لک‌دا، هه‌مووژیانی‌خویان ته‌رخان کردبوو بؤخزمه‌تکردنی ئاینی پیروزی ئیسلام و ناشناکردنی کۆمه‌لانی خه‌لک له‌م ئاینه‌ پیروزه، ته‌نها به‌مه‌به‌ستی به‌ده‌سته‌پینانی په‌زامه‌ندی خوا، دوره‌هه‌ولد ان بؤ ده‌سختنی په‌لوه‌پایه‌ی ژیانی دنیاو تیرکردنی به‌رژه‌وه‌ندی که‌سی، جا خویندن و زانینی ژیاننامه‌و ئه‌زمونی پرشنگداری هه‌ریه‌ک له‌ناودارانی ئیسلام گه‌لیک سود به‌خش و بایه‌خداره. به‌تایبه‌ت بؤئه‌وه‌ی ببیته‌ ده‌رسیکی زیندو و واقیعی بؤئه‌مپوئی ئیمه‌ی شوین که‌وتوو، هه‌روه‌ها ژیاننامه‌ی ناودارانی ئیسلام پالنه‌ریکی گرنگ و کاریگه‌ره، بؤچا‌ولیکردن و خۆپازاندنه‌وه به‌و خوو‌په‌وشته‌ به‌رزانه‌ی ئه‌وان هه‌لیانگرتبوو، له‌به‌ره‌موئه‌مانه‌ ده‌چینه‌ ناو گولزاری ژیاننامه‌ی که‌سایه‌تیه‌کی مه‌زن له‌ ناودارانی ئیسلام که‌ بریتیه‌ له‌ ئیمامی شافعی په‌حمه‌تی خوی لی بی.

ناوو نه‌سه‌بی شافعی

شافعی ناوی: محهمه‌دی کورپی ئیدریسی کورپی عه‌بباسی کورپی عوسمانی کورپی شافع ی کورپی (السائب) ی کورپی عوبه‌یدی کورپی عه‌بد یه‌زیدی کورپی هاشم ی کورپی (المطلب) ی کورپی (عه‌بد مه‌نناف) ی باپیره‌ گه‌وره‌ی پیغه‌مبه‌ری خواجه (ﷺ) ۱، واته‌ پیشه‌وا شافعی به‌ نۆ پشت ده‌گاته‌ وه‌ سه‌ر (عه‌بدمه‌نناف) لی‌روه‌ه‌ خزمایه‌تی نیوان شافعی و پیغه‌مبه‌ری خوا(ﷺ) وقوره‌یشیتی شافعیمان بؤ ده‌ر ده‌که‌وی.

شوین و سالی له‌ دایک بوونی

ئیمامی شافعی له‌ سالی (۱۵۰) ی‌کۆچی به‌رامبه‌ر(۷۶۷) ی‌زاینی له‌شاری غه‌ززه‌ له‌ فه‌له‌ستین له‌ دایک بووه، هه‌رله‌و سه‌فه‌ره‌یدا دوا‌ی له‌دایک‌بوونی شافعی به‌ماوه‌یه‌کی که‌م مردوه‌و ونه‌گه‌پاوه‌ته‌وه، بۆیه‌ شافعی به‌هه‌ژاری و بی‌باوکی لای دایکی ژیاوه‌و گه‌وره‌بووه له‌ته‌مه‌نی دووسالی‌دا - دایکی - ژیروکارزان وتیگه‌یشتوویی - کۆرپه‌ ساواکه‌ی بردووه‌ته‌وه

¹ پروانه (تاریخ الاسلام) ی ئیمامی الذهبی ب ۱۴ ل ۳۰۴، سیر اعلام النبلاء ب ۱۰ ل ۱۵ المرح والتعديل ب ۷ ل ۲۰۱ تهذیب الکمال ب ۶ ل ۲۰۹ البداية والنهاية ب ۵ ل ۶۹۱ هه‌روه‌ها چهن‌دین سه‌رچاوه‌ی باوه‌ر پیکراوی‌تر.

ژياننامه‌ی ئيمامی شافعی رحمه‌تی خواي لی بیټا

بۆ شاری مه‌ککه _ شاری دیرینی باووباپیرانی شافعی^۲، شافعی هر له‌ته‌مه‌نی مندالیدا پیش (بالغ) بوونی قورئانی پیروزی له به‌رکردوو، له‌دوای دابه‌زین ونیشته‌جیبوون له‌مه‌که شافعی ئه‌وه‌ی هه‌لبژارد که بچیتته دهره‌وه‌ی مه‌ککه بۆناو هۆزه کانی تر له‌دهره‌وه‌ی شاری مه‌ککه، له‌میانه‌ی ئه‌م دهرچونه‌ی لای هۆزی (هوزه‌یل) دابه‌زی، ئه‌وه‌هۆزه‌ی که‌وا ناوبانگی به‌زمان پاراویتی و په‌وانبیژی و ئه‌ده‌بزی دهرکردبوو، بۆیه (۱۷) سالی ته‌واو له‌ناو ئه‌م هۆزه‌دا مایه‌و. له‌ئه‌نجامدا بووبه ئه‌دیب وزانیه‌کی گه‌وره‌و لیها‌توو له‌ باره‌ی زمان و په‌گه‌ز ناسیدا

ژیان و خویندن و پیگه‌یشتنی

غه‌ززه شوینی له‌دایک بوونی ئیمامی شافعی یه، به‌لام جیگای باب و باپیرانی شافعی نه‌بووه به‌لکو ئیدریسی باوکی به‌مه‌به‌ستی ئه‌نجامدانی کاریک پۆیشتبوو بو ئیمامی شافعی بۆخۆی ده‌لی (له‌مه‌ککه دهرچووم بۆناو هۆزه‌کانی تر له‌دهره‌وه‌ی مه‌ککه، لای هۆزی (هذیل) دابه‌زیم و مامه‌وه له‌گه‌لیان دا ژيام به‌مه‌به‌ستی فیروونی زمان وئاخاوتنیان، له‌وکاته‌دا (هذیل) له‌هه‌موو هۆزه‌کانی عه‌ره‌ب زمانپاراوو په‌وانبیژتر بوون) له‌میانه‌ی ژیانبه‌سه‌ربردن و مانه‌وه‌ی له (هذیل) داده‌به‌زی بۆشاری مه‌ککه به‌مه‌به‌ستی ده‌ستخستنی زانستی شه‌رعی لای زانایان، پاشان ده‌گه‌رایه‌وه ناو (هذیل) به‌م شیوه‌یه به‌رده‌وام بووله‌گه‌پان به‌دوای زانستی شه‌رعی و وه‌رگرتنی‌دا، له‌م کاته‌ی که‌وا شافعی سه‌رقالی گه‌پان بوو به‌دوای زانستی شه‌رعی‌دا چاوی که‌وت به‌شیخ و موفتی حه‌ره‌می مه‌ککه (موسلیمی کورپی خالیدی زه‌نجی)^۳، شایانی‌بسه شافعی‌سودیکی گه‌وره‌ی له‌وپیشه‌وايه وه‌رگرت به‌رده‌وام بوو تا‌واي لیها‌ت مۆله‌تی‌دا که‌فتو‌ابدات. پاشان ئیمامی شافعی په‌حمه‌تی خواي لی‌بی‌دا‌واي له‌مامۆستا‌که‌ی (موسلیم) کرد که‌نامه‌یه‌کی بۆبنوسیت بۆمالیکی کورپی ئه‌نه‌س پیشه‌واو فه‌رموده‌ناسی مه‌دینه‌ی شاری پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) به‌لی: ئه‌ویش بۆی نوسی، ئیمامی شافعی به‌ریکه‌وت بۆ مه‌دینه‌ تاگه‌یشته‌ لای ئیمامی مالیک، ئه‌وه‌شمان له‌یاد نه‌چی ئیمامی شافعی پیشه‌وخت کتیبی (موطای) دانراوی ئیمامی مالیکی له‌به‌رکردبوو که‌ته‌مه‌نی (۱۳)

^۲ تاریخ التشریح الاسلامی ل ۱۸۴.

^۳ بروانه تاریخ التشریح الاسلامی ل ۱۸۴.

ژیاننامه‌ی ئیمامی شافعی رحمه‌تی خوی لی بیټا

(سالان بوو بویه له‌سه‌ر داوای ئیمامی مالیک (موطأ) ی خوینده‌وه به‌سه‌ر ئیمامی مالیکدا بویه خویندنه‌وه‌ی ئیمامی شافعی لای ئیمامی مالیک زور سه‌رسورپه‌ینه‌ربوو.

ئیمامی شافعی له‌سه‌ره‌تای ده‌ستپیکردنی زانستی شه‌رعی‌دا فیه‌قی موسلیمی کورپی خالیدو حه‌دیسسی دووکه‌سایه‌تی مه‌زنی حیجازی به‌ده‌سته‌هینا که‌بریتی بوون له‌سوفیانی کورپی (عیینه) ی فه‌رموده‌ناسی مه‌ککه‌و مالیکی کورپی ئه‌نه‌سی فه‌رموده‌ناسی مه‌دینه ، لی‌ره‌دا بۆمان ده‌رکه‌وت ئه‌م دوو که‌سایتیه به‌مامۆستا گه‌وره‌کانی ئیمامی شافعی داده‌نرین.

به‌لام وه نه‌بی ئیمامی شافعی ته‌نها سوودی له‌م دوو که‌سایه‌تییه وه‌رگرتبی وبه‌س، نا به‌لکو فقه وحه‌دیسسی له زور که‌سانی تره‌وه وه‌رگرتوو وه‌ک(داوودی کورپی عه‌بدولرحمان و عه‌بدولعه‌زیزی کورپی ئه‌بو سه‌له‌مه‌ی ماجیشون و ئیبراهیمی کورپی سه‌عدو محه‌مه‌دی کورپی ئه‌لحه‌سه‌نی فه‌قیه و ئیسماعیلی کورپی علیه و... که‌سانیکی زوری تر جگه له‌مانه ، به‌لام په‌یوه‌ندی ئیمامی شافعی به ئیمامی مالیکه‌وه په‌یوه‌ندیه‌کی پته‌وو به‌هیز بوو بویه مه‌قامی ئیمامی مالیک له‌دلی ئیمامی شافعی‌دا له پیشه‌وه‌بوو. هه‌روه‌ها کتیبی (الموطأ) ی مالیک لای شافعی پله وپایه یه کی‌به‌رزی هه‌بوو ته‌نانه‌ت له‌پاش قورئانی پیروژ به‌پاسترین کتیبی حیسابده‌کرد، بویه ده‌یگوت (له‌گووی زه‌ویدا هیچ کتیبیک نیه له (الموطأ) راستی زیاترتیدا هه‌بی) ، واته : سه‌حیح بی، بویه هاوه‌لئیتی شافعی بو مالیک درێژه‌ی خایاند تا ئه‌وکاته‌ی ئیمامی مالیک رحمه‌تی خوی لی بی وه‌فاتی کرد له‌سالی (۱۷۹) ی کوچی ، ئه‌وکاته ته‌مه‌نی شافعی (۲۹) سالبوو ، نزیکه‌ی (۹) سال لای مالیک مایه‌وه تابه‌یه‌کی له‌هاوه‌له‌کانی مالیک داده‌نرا به‌لام دوا‌ی وه‌فاتی مالیک ، شافعی ناچار له‌وی نه‌مایه‌وه‌و روشت بو یه‌مه‌ن ، شافعی خاوه‌نی مال و سامانیکی زور نه‌بووه ، بویه ده‌گه‌را به‌دوا‌ی کاریکدا پیی بژیت ، بو ئه‌م مه‌به‌سته (مصعب) ی کورپی عه‌بدولای (القرشی) قازی یه‌مه‌ن یارمه‌تی‌دا بو ئه‌وه‌ی له‌یه‌مه‌ن کاریکی بخاته ژێرده‌ست ، ئه‌نجامیش ئه‌وه‌بوو کاریکی پیسپارد وماوه‌یه‌کیش به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ری . ئه‌وه‌شمان له‌یاد نه‌چی شافعی له‌یه‌مه‌نیش سوودی له‌ (لیث) ی کوپ سه‌عدی شه‌رعزانی میسر وئه‌وزاعی شه‌رعزانی شام وه‌رگرت. له‌سالی (۱۸۴) ی کوچی ، ئه‌وکاته‌ی

⁴ پروانه تاریخ الاسلام ب ۱۴ ل ۳۰۵.

⁵ پروانه اداب الشافعی و مناقبه ل ۱۹۶ - ۱۹۷.

ژياننامه‌ی ئيمامی شافعی په‌حه‌تی خوای لی بیت

(هارون) ئه‌لپه‌شید خه‌لیفه‌ی موسلمانان بوو، شافعی تووشی مه‌ینه‌ت و تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی قورس وگران کرا توّمه‌تکرا به‌وه‌ی گوايه په‌خنه‌ی له‌ده‌سه‌لاتی عه‌بباسی‌یه‌کان گرتوه‌و شیعه‌گه‌ریتی ده‌کات⁶.

به‌م بۆنه‌یه‌وه په‌وانه‌ی به‌غدادکرا بۆلای ئه‌لپه‌شید، به‌لام له‌به‌رئه‌وه‌ی ئه‌م توّمه‌ته په‌راستیه‌وه دوور بوو شافعی پزگاری بوو نه‌ک هه‌رئه‌وه‌ش به‌لک و له‌میانه‌ی ئه‌م نارنده‌ی بۆبه‌غداد چاوی کهوت به‌مه‌مه‌دی کورپی ئه‌لحه‌سه‌نی شه‌بیانی ودوای پزگار بوونی له‌ومه‌ینه‌ته . زانیاریه‌کی باشی له‌و که‌سایه‌تی‌یه وه‌رگرت وکتیبه‌کانی نویسیه‌وه، هه‌روه‌ها چاوی کهوت به‌وکتیبه‌نه‌که‌له عیراقدا هه‌بوون و له‌بابه‌تی فیه‌قه‌وه نوسراو بوون ، شافعی به‌م هه‌ولای توانی زانیاریه‌کانی هه‌ردوو قوتابخانه به‌ناو بانگه‌که‌ی ولاتانی ئیسلام قوتابخانه‌ی حه‌دیس له‌حیجازو قوتابخانه‌ی (رای و قیاس) له‌عیراقدا کوّ بکاته‌وه . دوای ئه‌وه‌ی شافعی له‌ومه‌ینه‌ته قورسه‌ پزگاری بوو زانیاریه‌کی گه‌وره‌ی به‌ده‌ست هیئا ئه‌نجا گه‌پایه‌وه بۆحیجاز ، تاماوه‌یه‌که له‌شاری مه‌که‌که سوودی وه‌رده‌گرت وده‌یگه‌یاند چو نکه مه‌که‌که‌جیگای به‌یه کگه‌یشتنی زانایان بووله هه‌موو هه‌ریمه‌کانه‌وه ، ئیمامی شافعی‌ش تیکه‌لای ده‌کردن ولای‌ی دهرده‌گرتن ولایان وه‌رده‌گرت موناژه‌ره‌شی له‌گه‌ل ده‌کردن به‌م شیوه‌یه به‌رده‌وام تا ئه‌وه‌ی بۆ دروست بوو، جاری دووه‌م سه‌رداته‌وه له‌عیراق له‌سالی (۱۹۵)ی کوچی ، بۆیه به‌ریکه‌وت بۆ عیراق ، ئه‌م جاره‌یان جیاواز بوو له‌ویتر یان ئه‌مجاره کوّمه‌لی له‌زانایانی عیراق سوودیانی لی‌وه‌رگرت، وه‌کو ئیمامی ئه‌حه‌مه‌دووه‌بدولپه‌حمانی کورپی مه‌هدی، ئیسحاقی کورپی راهه‌وه‌یه‌ی ئه‌لی (پیش هاتنی شافعی ئیمه‌ناسخ ومه‌نسوخ مان نه‌ده‌زانی شایانی باسه ئیمامی ئه‌حه‌مه‌د زۆر په‌یوه‌ست بوو به‌ شافعی یه‌وه وبه‌نوێکه‌ره‌وه‌ی سه‌ده‌ی دووه‌می حساب ده‌کرد ده‌یفه‌رموو(یروی فی الحدیث ان الله یبعث راس کل سنة من یصح له‌ذه الامه‌ دینها فنزنا فی المئه‌ الاولی‌ فاذا هو عمر بن عبدالعزیز ونزنا فی‌المئه‌ الثانیة فنراة الشافعی)⁷ . ئه‌م جاره مه‌مه‌دی کورپی ئه‌لحه‌سه‌ن وه‌فاتی کردبوو هه‌روه‌ها (هارون) یش وه‌فاتی کردبوو ، شافعی ئه‌م جاره‌یان دووسال‌مایه‌وه پاشان جاریکی ترگه‌پایه‌وه بۆحیجاز به‌لام ده‌نگ

⁶ تاریخ التشریح الاسلامی ل ۱۸۴ - ۱۸۵ .

⁷ انظر : صفة الصفوة (۲/۲۰۰).

ژیاننامه‌ی نیمای شافعی رحمتی خوی لی بیټ

ویاسی له هه موو به غادا بلاو بوووه وه، زۆریه‌ی زانایانیش شوین بیرو پراکانی که وتبوون . ههروه‌ها بۆجاری سییه م گه‌رایه وه بۆعیراق چهند مانگیك مایه وه ئه‌نجا له‌سالی (۱۹۹)ی کۆچی سه‌فه‌ری کرد بۆمیسرو له (فسطاط) به‌میوانی لای عه‌بدوللای کورپی عه‌بولحه که م دابه‌زی.

له‌وی له‌مزگه‌وتی (عه‌مری کورپی عاص) ده‌ستی کرد به‌ وتنه‌وه‌ی وانه‌کانی فیه‌ وحه‌دیس به‌یانیان ده‌ستی ده‌کرد به‌ وتنه‌وه‌ی قور ئان دوا‌ی ئه‌وه‌ش هه‌دیس و پاشان مونا‌قه‌شه‌و سه‌رنجدانی حوکمه‌ فیه‌یه‌کان هه‌روه‌ها گرنگی ئه‌دا به‌وتنه‌وه‌ی زمانی عه‌ره‌بی که ده‌ستیکی بالای هه‌بوو تیایدا به‌لکو سه‌رچاوه‌ بوو بۆ زمانی عه‌ره‌بی وه‌کو . . ئه‌بوعوبه‌یده‌ی ئه‌لقاسمی کورپی سه‌لام ئه‌لی / شافعی یه‌کی بوو له‌وانه‌ی زمانی لی وه‌رده‌گیرا . هه‌روه‌ها ئیبنو هیشام خاوه‌نی مه‌غازی ئه‌لی . شافعی یه‌کی بوو له‌وانه‌ی زمانی لی وه‌رده‌گیرا ، له‌ میسر توانا‌کانی شافعی ده‌رکه‌وت و هه‌موو کتیه‌به‌ تازه‌کانی به‌ قوتابی‌یه‌ میسریه‌کان خوینده‌وه‌ ئه‌مه‌ش پی‌ی ده‌گوتری مه‌زه‌بی میسر یان مه‌زه‌بی تازه‌ی شافعی ره‌حمه‌تی خوی لی بیټ.

مشتیک له‌ خه‌رواری سیفاته‌کانی شافعی

خوبه‌که‌م زانین وته‌سلیم بوونی بۆ حه‌ق، په‌بیعی کورپی سوله‌یمان ده‌لی (گویم له‌ شافعی بوو گوتی : پی‌م خۆشه‌ خه‌لکی ئه‌م زانسته‌ی من – واته‌ کتیه‌به‌کانی – فی‌ربین و بی‌زانن بۆ ئه‌وه‌ی هیچ له‌وانه‌ نیسه‌به‌ت نه‌دریت بۆ لای من و به‌ناوی منه‌وه‌ نه‌بی، هه‌روه‌ها په‌بیعی ده‌لی . . له‌ شافعیم بیست ده‌یگوت: مونا‌قه‌شه‌ی هیچ که‌سیکم نه‌کردوه‌ به‌مه‌به‌ستی سه‌رکه‌وتن به‌سه‌ریدا به‌لکو ته‌نها به‌مه‌به‌ستی ده‌رخستنی ئه‌و حه‌قه‌ی پی‌مه‌ له‌کاتیکدا شافعی وه‌کو هیچ که‌سیکی تر نه‌بووه‌ له‌مونا‌زه‌ره‌ کردندا که‌زۆر به‌هیز بووه‌ له‌و بواره‌دا وه‌کو مه‌مه‌دی کورپی عه‌بدوللای کورپی عه‌بدولحه‌که‌م ئه‌لی : هیچ که‌سیکم نه‌بینیوه‌ شافعی مونا‌زه‌ره‌ی له‌گه‌ل بکات ئیلا به‌زه‌یم به‌و که‌سه‌دا هاتوه‌ته‌وه^۸ ، هه‌روه‌ها ئه‌لی . گه‌ربینیت ئه‌وکاته‌ی

^۸ سیر اعلام النبلاء ب ۱۰ ل ۲۹ .

^۹ تاریخ الاسلام ب ۱۴ ل ۳۱۷ .

ژياننامه‌ی ئيمامی شافعی رحمه‌تی خوی لی بیت

شافعی مونا زهره دهکات واده زانی شیریکه وپه لاماری خواردن ددهات ئه وپوو خه لکی فیبری به لگه و به لگه خوازی کرد^{۱۰}

عیبادت وشه و نوژی شافعی

په بیعه‌ی کوری سوله‌یمان ئه‌لی: شافعی شه وگاری کردبوو به سی به شه ووه سی‌یه کی یه که می دهینوسی، به شی دووه می نوژی ده کرد، به شی سی‌یه می ده خهوت. ئیمامی (الذهبی) ئه‌لی: هرسی کرداره که ی له گه له مه به ستدا عیبادت و په رسته شه بوخوا.

سه خاوه‌تی شافعی

ئه بوو (ثور) ئه‌لی که م جار شافعی شتی لای خوی ئه هیشته وه له به رچاوتیری عه‌مری کوری سه وواد ئه‌لی: شافعی سه خیرترین مروقه بو دینار ودره م وخوراک به خشین، شافعی پی‌ی ووتم: له ژیانمدا سی جار ئیفلاسم کردووه، ته نانه ت که م و زوری مالی خوم فروشتووه ته نانه ت خشلی خیزان و کچه که شم وه هه رگیز په هه م نه کردووه، په بیع ئه‌لی: لای شافعی ووتم ژنم هیناوه ئه ویش پرسیری لیکردم گوتی چه ندت کردوه به مارهی منیش گوتم (۳۰) دینار، شه ش دینارم پیشه کی داوه که ئه مه ی بیست (۲۴) دیناری پیشکه ش کردم بوته واو کردنی ئه و مه بله غه. په بیع ئه‌لی: کابرایه ک نامه یه کی دا به شافعی تیایدا نوسرا بوو، من کابرایه کی سه وزه فروشم ته نها یه ک دره م هه یه ژنیشم ماره کردووه جایارمه تیم بده ئه ویش له وه لامدا گوتی په بیع (۳۰) دینارم پی‌بده و داوای گه ردن ئازادی لی بکه بوم. منیش گوتم ئه م کابرایه ته نها (۱۰) دره می به سه گوتی (ویحک) ئه وه ی بده ری.

شایه‌تی وستایشی زانایان له سه ر ئیمامی شافعی

حارسی کوری سورهیج ئه‌لی: گویم له یه حیای کوری (القطان) بوو ده یگوت (من به تایبه ت پارانه وه لای خوا بو شافعی ده که م)، ئه بووبه کری خه لاد ئه‌لی: من له پاش نوژیژه کانم پارانه وه لای خوا بو شافعی ده که م، مه یمونی ئه‌لی: گویم لی بوو ئه حمه دی کوری حه نبل ده یگوت شه ش که س هه ن له سه حه ردا دوعایان بو ده که م یه ک له وانه شافعی یه.

(ابو ثور) ئه‌لی عه بدولپرحمانی کوری مه هدی پی گوتم هیچ نوژیژیک ناکه م ئیلا له نوژیژه که مدا له خوا ده پاریمه وه بو شافعی.

¹⁰ تاریخ الاسلام ب ۱۴ ل ۳۱۷.

ژياننامه‌ی نيمامی شافعی رحمه‌تی خوی لی بیت

فه زلی کورپی زیاد : گویم لی بوو ته حمه د ده یگود (هیچ کهس نییه پینوس ومه ره که بی به دسته وه گرتبی ئیلا شافعی مننه تی له گه ردنی ئه و که سه دا هه یه .

بیروباوه‌ری شافعی

ره بیع ئه لی گویم لی بو شافعی ده یگوت: باوه‌ر بریتیه له ووته و کرده وه، زیاد ده کاو که م ده بی. شیخی ئیسلام عه لی کورپی ته حمه دی کورپی یوسف ی هه کاری له کتیبی (عقیده الشافعی) دا ئه لی (یونسی کورپی عه بدولئه علا ئه لی): شافعی پرسیاری لی کرا ده رباره ی سیفاتی خوا و ئه وه ی خوی باوه‌ری پییه تی، بیستم لی گوتی خوی گه وره چه ندین ناو و سیفاتی هه یه له قورئاندا هاتووه، هه روه ها پیغه مبه ریش (ﷺ) هه والی ئه وه ی ئومه ته که ی راگه یاندووه که وابوو که سی به لگه ی پیگه یشتی بوی نیه رهت یکاته وه قورئان باسی ناووسیغه ته کانی کردووه. هه روه ها له پیغه مبه ریشه وه (ﷺ) سه لمینراوه، که سی دوا ی سه لماندنی به لگه موخاله فه ی بکات ئه وا بی باوه‌ر ده بی به لام پیش سه لماندنی ئه وه بیانوی هه یه چونکه نازانی و زانیاری پی نیه، چونکه زانیاری ده رباره ی ناوسیغه ته کان ته نها به ژیری په ی پی نابری، به بیر کردنه وه و تیارمان به ده ست نایه ت ئیمه هیچ کهس ته کفیر ناکه ین که زانیاری له و با به ته نه بیت، مه گه رکه سی به لگه ی پیبگات، ئیمه ئه م سیغه تانه ده سه لمینین ونه فی له یه کچون له خواده که ین وه کوخوی گه وره سه لماندن ونه فی کردووه وه ک ده فه رموویت : ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾^{۱۱}.

ده رباره ی قورئانی پیروژ (البویطی) ئه لی گویم لی بوو شافعی ده یگوت: خوی گه وره به ووشه ی (کن) دروستکراوه کانی به ده ییناوه ئه گه ربیت و (کن) دروستکراو بیت واته دروستکراویک به دروستکراویکی تر به دی هاتوه واته قورئان که لامی خوی وه وه مه خلوق نیه^{۱۲} بینینی خوا بوئیمانداران له به هه شتدا، شافعی خوی لی پازی بیت له ته فسیری نایه تی.

﴿كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمِذٍ لَمَّحُجُونَ﴾^{۱۳}.

^{۱۱} {سورة الشورى: ۱۱}.

^{۱۲} انظر: حلیة الاولیاء (۱۱۱/۹).

^{۱۳} {سورة المطففين: ۱۵}.

ژياننامه‌ی ئيمامي شافعي رحمه‌تی خواي لی بیټ

ئەلی ئەم ئایه‌ته به‌لگه‌یه له‌سه‌ر ئەوه‌موسلمانان (دۆسته‌کانی خوا) له‌پوژی قیامه‌تدا (واته له‌به‌هشتدا خوا ده‌بینن.

هاوه‌لان وچوار خه‌لیفه‌که باشت‌ترین خه‌لک له‌دواي پیغه‌مبه‌ر صلی الله علیه وسلم ئەبویه‌کره پاشان عومه‌ر پاشان عوسمان پاشان عه‌لی خوا له‌هه‌مویان رازی بیټ، خواي گه‌وره مه‌دحی هاوه‌له‌کانی پیغه‌مبه‌ری (ﷺ) له‌قورئاندا کردووه، هه‌روه‌ها پیغه‌مبه‌ریش (ﷺ) فه‌زلی بی وینه‌یی‌وگه‌وره‌یی ئەوانی بو باس کردوین^{۱۴}

شافعی و ئەهلی که‌لام

موحه‌مه‌دی کورپی ئیسماعیلی ترمذی ئەلی (ابو‌ثور) وحوسینی کورپی عه‌لی که‌راییسی گوتیان: گویمان لی بوو شافعی ده‌یگوت حوکمی من به‌رامبه‌ر به‌ ئەهلی که‌لام ئەوه‌یه به‌(سه‌عه‌ف)ی دارخورما لی‌بدرین وبه‌سواری ووشتره‌ناو خه‌لکدا بوپه‌ند بسورپینرینه‌وه و پیمان بگوتری ئەمه‌تۆله‌ی وازه‌ینانتانه له‌قورئان وسونه‌ت)^{۱۵}، په‌بیع ئەلی‌شافعی گوتی: گه‌ریټو ئینسان بگاته‌وه به‌خوا به‌هه‌ر تاوانیکه‌وه بی ته‌نها شیرک نه‌بی ئاسانه‌تره له‌وه‌ی بگاته‌وه‌لای‌خواوه‌ندی بیده‌ی ئەنجام دابی^{۱۶}.

شافعی و کارکردن به‌حه‌دیس

عه‌بدوللای کورپی ئیمامی ئەحمه‌د ئەلی: گویم له‌باوکم بووده‌یگوت شافعی ووتویه‌تی: ئیوه له‌حه‌دیس‌ه‌دا له‌ئیمه‌ شاره‌زاترن ئەگه‌ر چه‌دیس‌ی سه‌حیح شاره‌زا بوون هه‌والم پی‌بده‌ن تا به‌دوایدا برۆم له‌کوفه‌بی یان له‌به‌سه‌ره‌بی‌یان له‌شام^{۱۷}. (حه‌رمه‌له) ده‌لی: شافعی ووتویه‌تی: ئەوه‌ی که‌من ووتومه و پیچه‌وانه‌ی چه‌دیس‌ی سه‌حیحی پیغه‌مبه‌ره، ئەوه‌چه‌دیس له‌پیشتره‌ وته‌قلیدی من مه‌که‌ن^{۱۸}. په‌بیع ئەلی گویم لی بوو شافعی ده‌یگوت: ئەگه‌رله‌کتیبه‌که‌مدا شتیکتان بینی خیلافی سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ر بوو ئیوه‌کاربه‌سوننه‌ته‌که‌ بکه‌ن و ئەوه‌ی من ووتومه وازی‌لی‌بینن^{۱۹}.

¹⁴ مناقب الشافعي (۴۳۳/۱).

¹⁵ سير اعلام النبلاء (۳۹/۱۰).

¹⁶ سير اعلام النبلاء (۱۶/۱۰) تاريخ الاسلام (۳۳۱/۱۴).

¹⁷ سير اعلام النبلاء (۳۳/۱۰).

¹⁸ سير اعلام النبلاء (۳۳/۱۰).

ژياننامه‌ی ئيمامی شافعی رحمه‌تی خوی لی بیت

(متصل) بی تاده‌گاته پیغه‌مبهر به بی ئه‌ومه‌رجانه‌ی ئيمامی مالیک و ئه‌هلی عیراق دایانناوه بو وه‌رگرتنی حه‌دیس .

ئه‌م دیفاعه‌ش بووه هۆ کاریک بو خوشه‌ویست کردنی شافعی‌لای ئه‌هلی حه‌دیس ته‌نانه‌ت زانایانی به‌غدا پییان ده‌گوت (ناصر السنه) شافعی چۆن ده‌یروانیه‌ قورئان به‌وشیوه‌یه‌ش ده‌یروانیه‌ حه‌دیس‌ی سه‌حیح، وای ده‌بینی که‌هه‌ردوک واجبه‌ کاریان پی بکری ئه‌نجا دوا‌ی قورئان وسوننه‌ت کاری به‌ئجماع ده‌کرد واتاکه‌شی لای شافعی ئه‌وه‌یه (ئه‌وه‌که‌سه‌ی کاربه‌ ئجماع ده‌کات زانیاری به‌بوونی جیاوازی له‌وبابه‌ته‌دا نه‌بی) ئه‌نجا شافعی ئه‌گه‌ر له‌بابه‌تیکدا (ده‌قی) قورئان وسوننه‌تی ده‌سته‌که‌وتایه‌ کاری به‌قیاس ده‌کرد به‌مه‌رجیک ئه‌صلیکه‌ی هه‌بوایه‌ له‌قورئان و سوننه‌تدا، شافعی ئیستحسان و ئیستیصلاح ی ره‌تکرده‌ته‌وه‌و کاری پی نه‌کرده‌^{۲۳}.

شافعی وشیعرو ره‌وانبیزی

(ئین وه‌یشام) ئه‌لی زۆر له‌گه‌ل شافعی پیکه‌وه‌ داده‌نیشتین به‌هیچ شیوه‌یه‌که‌ هه‌له‌یه‌کم له‌زمانی عه‌ره‌بیدا لی نه‌بینیوه‌^{۲۴}، ئه‌حه‌مه‌دی کورپی ئه‌بو سوره‌جی پازی ئه‌لی (که‌سیکم نه‌بینیوه‌ قسه‌زانتر و زمانپاراوتر بی له‌ شافعی)^{۲۵}، زوبه‌یری کورپی به‌ککار ئه‌لی (شیعر)ی هذیل و به‌سه‌ره‌اتی ئه‌و هۆزه‌م له‌ (مصعب)ی کورپی عه‌بدولآوه‌ وه‌رگرتوه‌ ئه‌ویش له‌شافعی یه‌وه‌ وه‌ریگرتبوو، شایانی باسه‌ شافعی له‌بواری شیعردا خاوه‌نی دیوانیکه‌ی شیعره‌ی به‌ناوی (دیوان الامام الشافعی) کۆکردنه‌وه‌ی (محمد عقیف الزعبی) هه‌روه‌ها ئین وغانم ی حافیزی حه‌دیس ئه‌لی (شیعره‌کانی شافعی) کۆکردوه‌ته‌وه‌ له‌ دیوانیکدا. به‌لام تانیستا کۆراوه‌ی یه‌که‌م له‌به‌رده‌ستی خۆماندایه‌.

²³ انظر : تاریخ التشریح الاسلامی (ص ۱۸۶).

²⁴ انظر : سیر أعلام النبلاء (۴۹/۱۰).

²⁵ انظر : سیر أعلام النبلاء (۴۹/۱۰).

هه‌ندی له شیعره به‌نرخه‌کانی شافعی

لیبوردیه‌ی وره‌وشت جوانی

إذا سبني نذل تزايدت رفعة وما العيب إلا أن اكون مسببه
ولولم تكن نفسي علي عزيز لمكنتها من كل نذل تحاربه
ولوأنني أسعى لنفعي وجدتني كثيرالتواني للذي أنا طالبه
ولكني أسعى لأنفع صاحبي وعارعلى الشبعان إن جاع صاحبه
يخاطبني السفیه بكل قبج فأكره أن أكون له مجيبا
يزيد سفاهة فأزيد حلما كعود زاده الاحراق طيبا
إذا نطق السفیه فلا تجبه فخیر من إجابته السكوت
فان كلمته فرجت عنه وإن خلیته كمدا يموت^{۲۶}

يا من يعانق دنيا لابقاء لها يمسي ويصبح في دنياه سفارا
هلا تركت لذي الدنيا معانقة حتى تعانق في الفردوس ابكارا
إن كنت تبغي جنات الخلد تسكنها فينبغي لك ان لاتامن النارا

ده‌باره‌ی باشتیرین زانست

كل العلوم سوى القران مشغلة إلا الحديث وعلم الفقه في الدين
العلم ماكان فيه قال حدثنا وما سوى ذاك وسواس الشياطين^{۲۷}

هه‌روه‌ها چه‌ندین پارچه شیعره‌ی ته‌پ وناسکی تر، به‌حه‌قیقه‌ت شافعی خاوه‌ن توانایه‌کی
شیعره‌ی زۆر به‌هیز بووه، به‌لام خوی به‌ئه‌نقه‌ست شیعره‌ی نه‌وتوووه به‌لکو خوی به‌شرعزانی و
زانسته شه‌رعیه‌کانه‌وه خه‌ریک ده‌کرد، وه‌کو ئه‌لی :

ولولا الشعر بالعلماء يزري لكنت اليوم اشعر من لبيد^{۲۸}.

²⁶ انظر : ديوان الامام الشافعي (ص ۲۲).

²⁷ انظر : ديوان الشافعي (ص ۸۸).

²⁸ انظر : ديوان الشافعي (ص ۳۹).

وته‌کانی شافعی

یونسی سه‌ده‌فی نه‌لی: شافعی پیی ووتم: لیس‌إلی‌السلامة من الناس سبیل فانظر الذي فيه صلأحك فالزمه^{٢٩}.

شافعی ده‌لی: ضیاع العالم أن يكون بلا إخوان وضياع الجاهل قلة عقله واضیع منهما من واخی من لاعقل له^{٣٠}.

هه‌روه‌ها ده‌لی: آلات الرياسة خمس: صدق اللهجة، وکتمان السر والوفاء بالعهد، وابتداء النصيحة، واداء الامانة^{٣١}.

یونسی کورپی عه بدولته‌علا ده‌لی: گویم لیبوو شافعی ده‌یگوت: نه‌ی یونس: الانقباض عن الناس مکسبة للعداوة والانبساط اليهم مجلبة لقرناء السوء فکن بین المنقبض والمنبسط^{٣٢}، هه‌روه‌ها ده‌لی: (عليکم باصحاب الحديث فانهم اکثر جوابا من غیرهم)^{٣٣}.

نه‌گه‌ر بمانه‌وی یه‌ک به‌یه‌کی ووته‌کانی شافعی لی‌ره‌دا تو‌مار بکه‌ین نه‌وا بی‌گومان ناتوانین چونکه قسه‌کانی هه‌مو پر له‌حیکمه‌ت وئاموژگاری وزانستن، بویه‌ قایل ده‌بین به‌مانه‌ی که‌باسکران ومشتیک نمونه‌ی خه‌رواریکه.

نه‌خویشی و مردنی شافعی رهمه‌تی خوای لی بیټ

شافعی له‌میسر له‌دریژه‌ی نه‌و چوارساله‌ی له‌میسردا مایه‌وه توشی نه‌خویشی‌بوو، له‌مالدا ده‌مایه‌وه و له‌سه‌رجیگا ده‌که‌وت قوتابییه‌کی به‌ناوبانگی به‌ناوی (المزنی) پوژتیکیان پوشت بولای و چوه ژوره‌وه و پیی گوت نه‌مرو چونی شافعی‌ش گوتی:

أصبحت من الدنيا راحلا وللاخواني مفارقا

و لكأس المنية شاربا وعلى الله جل ذكره واردا

ولا والله ما أدري روعي تصير الى الجنة فأهنتها او الى النار فاعزبها

²⁹ انظر: سير اعلام النبلاء (٤٢/١٠).

³⁰ انظر: سير اعلام النبلاء (٤٢/١٠).

³¹ انظر: سير اعلام النبلاء (٤٨/١٠).

³² انظر: سير اعلام النبلاء (٨٩/١٠).

³³ انظر: توالي التأسيس (ص ١١٠).

ثم بکی وأنشا :

ولما قسا قلبي وضافت مذاهبي جعلت الرجا مني لعفوك سلما
تعاضمت ذنبي فلما قرنته بعفوك ربي كان عفوك اعظما
وما زالت ذاعفو عن الذنبي لم تزل تجود وتعفو منه وتكرما^{٣٤}.

شافعی له شهوی جومعهی پوژی کوټایی مانگی رهمه‌بی سالی (٢٠٤) ی کوچی بهرامبه‌ر (١٩ ی) کانوونی دووه می سالی (٨٢٠) ی زاینی کوچی دواوی کردووه رهمه‌تی خوی لی بیټ، مردنی شافعی له‌وه‌ری زستانابووه وله پوژی جومعه نیژراوهو (٥٤) سال ته‌مه‌نی کردووه تهرمه‌که‌ی به‌سه‌رشان به‌پرخراوه له (فسطاط) هوه تاوه‌کو گوټستانی (بنو زهرة) به‌گوټستانی (ابن عبد الحكم) به‌ناوبانگه، ئابم شیوه‌یه ئه‌ستیره‌ی پرشنگذاری شافعی له‌م دونیایه‌دا ئاوابوو به‌لام چه‌ندین پوناکی و دانایی سودبه‌خشی که‌م وینه‌ی بو به‌جی هیشتوین، رهمه‌تی خوی لی بیټ و خوا پاداشتی خیری بداته‌وه .

خوینه‌ری به‌پیزم ئه‌مه کورته‌یه‌ک بوو له‌ژیاننامه‌ی ماموستای شه‌رعزان و یه‌کیک له‌ناودارانی ئیسلام (شافعی) بو هه‌موو لایه‌کمان ده‌رکه‌وت که شافعی چ جوړه بیروباوه‌رو خووپه‌وشت و زانستیکی هه‌بووه هه‌روه‌ها هه‌لوئیستی شافعیمان بو پون بووه‌وه ده‌رباره‌ی کارکردن به‌حه‌دیس.

وه هه‌لگرانی حه‌دیس لای شافعی چ پیزو حورمه‌تیکیان هه‌بوو له‌گه‌ل چه‌ندین پابوچونی دروستی تر که له‌م کورته‌یه‌دا تو‌مار کراوه .

سه‌رچاوه‌کان

١- سیر اعلام النبلاء/الذهبي	٢- تاریخ الاسلام/الذهبي
٣- توالي التأسيس/ابن حجر	٤- البداية والنهاية/ابن كثير
٥- تهذيب الكمال/المزي	٦- الجرح والتعديل/الابن ابي حاتم
٧- مناهج الاجتهاد/محمد سلام	٨- ديوان الشافعي
٩- تاريخ التشريع الاسلامي/الخضري.	١٠- مجمل اعتقاد ائمة السلف/ د. عبدالكريم التركي

³⁴ صفوة الصفة (١٤٦/٢).